

327866 - İki Namazı Birleştirme (Cem) Hükümleri

Soru

Yağmur, soğuk ve rüzgâr nedeniyle iki namaz birleştirilebilir mi? İkindi namazı ile Cuma namazı birleştirilebilir mi?

Cuma günü şartların gerçekleşmediğini bilen ilim talebesi bir cemaat mensubu ne yapmalıdır? Ön saftan ayrılın mı yoksa otursun mu? Nafie niyetiyle onlarla kılsa kendisine uyulmasından endişe etmektedir. “Bu tavrın fitneye sebep olur” diyenlere nasıl cevap verir? Soğuk, rüzgâr ve yağmur beklentisi gerekçesiyle öğle ile ikindi cem edilebilir mi?

Ayrıca öğle-ikindi cemini Şâfiî mezhebinin şartlarına göre, akşam-yatsı cemini ise Mâlikî veya Hanbelî mezhebinin şartlarına göre yapmak geçerli olur mu?

Detaylı cevap

Allah’a hamd olsun.

Birincisi:

Yağmur ve kar sebebiyle cem yapmak

Yağmur, kar, dolu ve soğuk rüzgâr sebebiyle **öğle ile ikindi** ve **akşam ile yatsı** namazları arasında cem yapmak caizdir.

Yağmur, kar, dolu ve soğuk rüzgâr; cem için birer özür sayılmıştır. (Bkz. [151034](#) ve [147381](#) nolu cevaplar.)

İkincisi:

Cuma ile ikindinin cem edilmemesi

İkinci namazının Cuma namazına cem edilmesi caiz değildir.

Çünkü cem, naslarda yalnızca öğle ile ikindi arasında sabit olmuştur. Cuma ise öğle namazının aynısı değil; kendine mahsus şartları olan müstakil bir farzdır.

Bu görüş, Ahmad ibn Hanbal mezhebinin görüşüdür ve fetva da bu doğrultudadır. (Bkz. [22265](#) nolu cevap.)

Buna göre, mescid ehli cem yaparsa sen onlarla cem yapmazsın; çıkar gidersin. Bunda bir fitne yoktur. Sonradan, bu cem'i câiz görmeyen görüşü tercih ettiğini açıklamak ise güzel bir davranıştır.

Üçüncüsü:

Yağmur beklentisiyle cem yapmak

Yağmurun henüz yağmadığı, sadece beklendiği durumlarda cem yapmak caiz değildir; ne öğle-ikindi arasında ne de akşam-yatsı arasında.

Ancak **şiddetli ve eziyet veren soğuk rüzgâr** mevcutsa bu, cem için bir özürdür.

Şeyh ibn Salih al-Useymin r.h şöyle demiştir:

“Doğru olan görüş şudur: Eğer insanlara meşakkat veren şiddetli ve soğuk bir rüzgâr varsa, bu Cuma ve cemaat namazını terk için özürdür. Hatta bu, yağmurdan dolayı özür olmaktan daha evlâdır. Bunu yaşayan kimse bilir. Çünkü soğukta ayrı bir meşakkat daha vardır: Soğukta genellikle idrar ihtiyacı artar, insan bundan yorulur. Abdest aldığı anda da soğuk su ile abdest almak zor gelir; özellikle eski zamanlarda su ısıtıcıları yoktu ve su çok soğuk olurdu.

Madem ki illet meşakkattir; meşakkat şiddetli soğuk rüzgârda da gerçekleşir. Normal veya sıcak rüzgârda ise meşakkat yoktur.” (eş-Şerhu'l-Mumti', 4/319)

Yine şöyle demiştir:

“Şiddetli rüzgâr: alışılmışın dışına çıkan rüzgârdır. Normal rüzgâr, soğuk da olsa, cem için ruhsat vermez. Soğuk ise insanların zorlandığı derecedeki soğuktur.

Eğer sadece şiddetli soğuk varsa, rüzgâr yoksa cem caiz değildir; çünkü insan kalın elbiselerle bundan korunabilir. Ama soğukla birlikte rüzgâr varsa, rüzgâr elbisenin içine işler.

Şiddetli rüzgâr soğuk olmadan eserse de cem yapılmaz; çünkü sırf rüzgâr meşakkat doğurmaz. Ancak rüzgâr toz taşıyıp insana eziyet verirse, bu genel kaideye girer; yani meşakkat varsa cem caiz olur.

Şayet akşam ve yatsı namazları arasında şiddetli rüzgar, yağmur ve çamur nedeniyle cem etmenin delili nedir diye sorulursa. Cevabı şöyledir: Peygamber s.a.v yağmurlu bir gecede akşam ile yatsıyı cem etmiştir. Bu, geceye mahsus olduğunu göstermez; illet meşakkattir. Gece veya gündüz meşakkat bulunursa cem caiz olur.”

(eş-Şerhu'l-Mumti', 4/392)

Dördüncüsü:

Yağmurda öğle ile ikindinin cem edilmesi

Yağmur sebebiyle öğle ile ikindiye cem etmekte bir sakınca yoktur. Bu, Şafii mezhebine uygundur ve delil bakımından güçlü görülmüştür.

Bu görüşle amel eden kimse, cem'in şart ve kayıtlarına riayet eder; aksine dair daha güçlü bir kanaat oluşmadıkça buna göre hareket eder.

Akşam ile yatsının cem edilmesi hususunda ise cumhurun —Maliki, Şafii Hanbali— görüşü esas alınmış olur.

Şayet bu mezhepler cem'in bazı şart ve kayıtlarında ihtilaf etmişlerse:

Tercih ehliyeti olan kimse delile göre tercihte bulunur.

Aksi halde, bağılı bulunduğu veya memleketinde uygulanan mezhebe göre hareket eder.

Böyle bir bağıllık yoksa, bu mezheplerden birini taklit etmesi caizdir.

Allah en iyi bilendir.